

ผู้ยิ่งใหญ่

โดยทั่วไปถ้ากล่าวถึง “ผู้ยิ่งใหญ่” อาจเข้าใจในแง่ลบ แต่ในทางวิชาการนั้นโดยเฉพาะทางมานุษยวิทยาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้ยิ่งใหญ่ (bigman) ไว้เช่นกัน ซึ่งเป็นที่มาของเรื่องราวในวันนี้

พจนานุกรมศัพท์มานุษยวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายไว้ว่า ผู้ยิ่งใหญ่ (bigman) หมายถึงบุคคลผู้มีชื่อเสียง กว้างขวางและมีอำนาจในสังคมของชาวเกาะเมลานีเซียชื่อเสียงและอำนาจนี้ไม่ได้มาจากการมีตำแหน่งในการปกครองการมีทรัพย์สินหรือการรับเป็นมรดกมาจากบรรพบุรุษหากแต่มาจากการเป็นคนเก่งหรือประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่ของลูกผู้ชายตามค่านิยมทางวัฒนธรรม เช่น การล่าสัตว์ การต่อสู้การเลี้ยงดู การปลูกพืชประกอบกับเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อและความสามารถในการโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตาม

ผู้ยิ่งใหญ่ อาจเป็นคนทั่วไป เช่น ผู้นำหมู่บ้านคนที่มีผู้เคารพนับถือจำนวนมากทั้งภายในวงศ์ตระกูลและนอกวงศ์ตระกูลของตน เนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำและคุ้มครองหรือในบางกรณีก็ช่วยเหลือผู้อื่นในทางเศรษฐกิจได้ และด้วยคุณสมบัติดังกล่าวจึงได้รับการสนับสนุนจากคนอื่นด้วย

นักมานุษยวิทยาที่สนใจวิวัฒนาการทางสังคมบางคนมองว่า ผู้ยิ่งใหญ่ ในแบบที่พบในสังคมชาวเกาะเมลานีเซียนั้นแสดงให้เห็นขั้นตอนวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ก่อนที่จะถึงขั้นเป็นสังคมที่มีหัวหน้า (chief) เป็นผู้นำที่มีอำนาจในอาณาเขตแห่งใดแห่งหนึ่ง

ในหนังสือ *Poor Man, Rich Man, Big Man, Chief: Political Types in Melanesia and Polynesia* (1983) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบผู้ยิ่งใหญ่ในสังคมชนเผ่าของหมู่เกาะเมลานีเซียกับระบบหัวหน้าในสังคมชนเผ่าของหมู่เกาะโพลินีเซียพบว่าในระบบของเมลานีเซียนั้นสังคมประกอบด้วยกลุ่มย่อยจำนวนมากที่มีผู้ยิ่งใหญ่เป็นแกนโดยแต่ละกลุ่มย่อยต่างก็เป็นอิสระต่อกันและต่างก็แข่งขันกันจึงมีความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งน้อยกว่าส่วนระบบของโพลินีเซียที่มีหัวหน้าเป็นผู้ปกครองนั้นมีการจัดลำดับชั้นทางสังคมและอำนาจทางการเมืองที่ชัดเจนจึงมีความเป็นเอกภาพมีประสิทธิผล และประสบความสำเร็จมากกว่า.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก